

MOZART, BARTÓK

Kivételes ajándék, de ugyanakkor roppant kihívás is a Budapesti Tavaszi Fesztivál számára egyszerre ünnepelni az egyetemes zeneművészet két olyan csillagát, mint a 250 esztendeje született W. A. Mozart és a 125 éve világra jött Bartók Béla. Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy e kettős jubileum jegyében kínált programjaink méltóképpen tükrözzék az ő alkotói portréjuk nagyszerűségét, zsenialitásuk kozmikus dimenzióit, életművük megfellebbezhetetlen igazságát, humánumát. Meg a tiszteletet és szeretetet, amivel mi, a harmadik évezred nyugtalan Európájának szívében elterülő Magyarország polgárai feltekintünk rájuk, s halhatatlan szellemüknek adózunk.

Mindjárt a nyitókoncerten a Suisse Romande világhírű zenekara egy Bartóknak ajánlott mű budapesti bemutatójával lép pódiumra: Eötvös Péter zongoraversenyét a szerző vezényli, a szólista napjaink legkimagaslóbb francia pianistája, Pierre-Laurent Aimard. A zárókoncerten viszont, az ugyancsak várva várt sztárvendég Royal Philharmonic Orchestra és dirigense, a nálunk most debütáló Daniele Gatti műsorának élén Mozart-nyitány ragyog; e két pillér közötti ívet pedig a jubiláns mesterek minden műfajt felölelő repertóriumának pompás választéka tölti ki. Így például Mozart összes vonósnégyese hat estén, hat különböző, ám egyaránt nemzetközi rangú kvartett (Mosaïques, Carmina, Casal, Petersen, Hagen, Lipcsei) tolmácsolásában. Vagy az operabarátoknak szánt különlegesség: a három Da Ponte-librettóra épülő Mozart-dalmű (*Figaro házassága*, *Così fan tutte*, *Don Giovanni*) a kiugróan tehetséges Kovalik Balázs merész rendezésében, illetve a csak nagyritkán felcsendülő *Il re pastore* a Fischer Ádám vezette Dán Rádiózenekar, a *Zaide* a Magyar Rádió zenei együttese, a *Mitridate* a Budapesti Kamaraopera és vendégkarmestere, Fabio Pirona produkciójában. És meglepetésül még egy „kortárs Mozart-opera” is színre kerül: az *aqua toffana* című kompozíció szerzője az énekes-zeneköltő Ágens, aki állandó alkotótársaival, Gergye Krisztián koreográfussal és Tasnádi József képzőművésszel a zenés színház új perspektíváit kutatja.

De természetesen a Mozart-oeuvre más tájait is bejárhatják a fesztivál zenekedvelő látogatói. Névadójának tisztelegve a Salzburgi Mozarteum Zenekar két nagy szimfóniával és az A-dúr zongoraversennyel érkezik hozzánk; az est dirigense Ivor Bolton, közreműködője Lars Vogt zongoraművész. A G-dúr hegedűversenyt az English Concert és vezetője, Andrew Manze hegedűművész adja elő, a Requiem a Magyar Telekom, a K 205-ös és 251-es D-dúr divertimento a Liszt Ferenc Kamarazenekar, az A-dúr klarinétös Berkes Kálmán és az általa alapított Tokyo-Budapest Ensemble műsorán szólal meg. A táncművészet főhajtását a Béjart Ballet Lausanne vendégfellépte reprezentálja a Mozart- és Queen-zenékre koreografált, Versace-jelmezeket felvonultató *Ballet for Life* műsorra tűzésével, a musical világa a Budapesti Operettszínház sikerprodukciónak, Lévy—Kunze *Mozart!* című darabját nevezi be hódolata jeléül a zenés színházi események mezőnyébe. S említést érdemel az egész napos Mozartiáda is a Petőfi Irodalmi Múzeumban, amelynek keretében művészeti főiskolák növendékei gyermekprogramoktól minikoncertekig, bábozástól videoprojekttekig sokféle formában próbálhatják ki magukat, s kóstolhatnak bele a közönséggel való találkozás tudatformáló élményébe.

Hisszük, hogy Bartók drámai életútját is érzékletesen képes megjeleníteni egy zeneünnep, ha gondosan felépített struktúrájában a művek – kiváló muzikológusunk, Kroó György szavait idézve – „egymás kezét fogják”. Mint a Nemzeti Filharmonikusok estjén az 1. hegedűverseny (szólista: Kelemen Barnabás), az 1. zongoraverseny (szólista: Ránki Dezső) és a *Concerto* (vezényel Kocsis Zoltán). Vagy az Angelica Leánykar hangján felszárnyaló 27 egyenmő kar, s a Bázeli Kamarazenekar és Christopher Hogwood interpretálásában elhangzó *Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára*, amit rövidebb az említett kartételek után, 1936 nyarán éppen ennek a testületnek írt a szerző. A korszakos jelentőségű *Kontrasztokat* is meghallgathatjuk: a neves Trio Wanderer tagjaihoz a nemzetközi híró Paul Meyer klarinétművész csatlakozik. A II. vonósnégyes, e mérföldkönek elismert műremek a magyar

vonósnegyes-kultúra rangidős csapata, a világhíró Bartók Kvartett műsorán kap helyet. A Mikrokozmosz részleteit Erdi Tamás zongorán, Szakály Ágnes cimbalmon játssza, a Concerto két zongorára és ütőhangszerekre a pályafutása 25. évébe lépett Rácz Zoltán jubileumi hangversenyét koronázza meg. Bartók mindhárom színpadi művét egy estén viszi színre az Operaház, de *A csodálatos mandarint* a Szegedi Kortárs Balett, *A kékszakállú herceg várát* (Balázs Béla színművét) a kaposvári Csiky Gergely Színház előadásában is megtekinthetjük. A képzőművészek – Konok Tamástól ifj. Durkó Zsoltig, a Budavári Kárpitműhelytől az erdélyi alkotókat felvonultató Vármegye Galériáig – kiállítások egész sorát szentelik Bartók emlékének, Gink Károly nevezetes fotóiból *A fából faragott királyfi nyomában* címmel a Mai Manó Házban nyílik tárlat.

Mindez persze csak ízelítő a fesztivál fókuszába helyezett jubiléumokhoz szóló tiszteletből, de más irányokba indulva is bőven akad szenzációt ígérő program. Bach-estet ad Budapesten a világ legnagyobb pianistái közé sorolt Daniel Barenboim, és ismét elfogadta meghívásunkat – ezúttal Sosztakovics Hegedűversenyének szólistájaként – a fenomenális Maxim Vengerov. A Budapesti Fesztiválzenekar vendége lesz a kínai zongoristacsillag Lang Lang, a 153. szezonjába lépett Budapesti Filharmóniai Társaság együttesével pedig a sikert sikerre halmozó Andrea Lucchesini játssza Chopin e-moll koncertjét. Újra gyönyörködhetünk Christian Tetzlaff mesterhegedűjének dús tónusában is az Accademia Santa Cecilia zenekarának hangversenyén, amit a nálunk még soha nem járt karmestersztár, Antonio Pappano dirigál. Két gyászmisével – Ligeti György illetve Fauré Requiemjével – mutatkozik be a Mátyás-templomban a Stuttgarti Kamarakórus és alapítója, Frieder Bernius; a hangszeres kíséretet a Danubia Szimfonikus Zenekar látja el. A régi zene rajongóinak való csemege a francia barokk jeles szerzőjének, Marc-Antoine Charpentier-nak nemrég felbukkant operája, a *Három bibliai történet*, melynek színrevitelét Alföldi Róbertre bízta a Versailles-i Királyi Kastélyban működő kutatóközpont, s beleegyezett, hogy franciaországi ősbemutatója után a Budapesti Tavaszi Fesztiválon vendégszerepeljen a produkció. Persze – hagyományainkhoz híven – kortárs magyar operát is kínálunk a műfaj híveinek: a fiatal Gyöngyösi Levente lebilincselő *Gólyakalifját* remélhetőleg a fesztiválközönség is ugyanolyan tetszéssel fogadja, mint tavalyi premierjén a hazai publikum.

Táncpalettánk is számos érdekességgel kecsegtet, melyek közül a Batsheva Dance Company vendégjátéka és a Györi Balett újdonsága, a Kun Attila koreografálta *Sacre* elé felfokozott várakozással néz mind a szakma, mind a balettimádók tábora. Az operettkedvelők Kálmán Imre örökzöld *Marica grófnőjének* és *Csárdáskirálynőjének* tapsolhatnak, míg a *Menyasszonytánc* című klezmer musical, a Rajkózenekar és a 100 tagú cigányzenekar a folklór iránt fogékony nézőket-hallgatókat szólítja meg. A jazz-szekcióban Julian Joseph, illetve Mimi Blais, a crossover-fachban a Szombathelyi Szimfonikusok ír-magyar estje fergeteges parádét ígér (az utóbbi közreműködője Sebestyén Márta mellett az ír dudás Liam O'Flynn.). S a hab a tortán: Rost Andrea, napjaink tündöklő magyar operadívája meglepetés-koncertjén a hollywoodi sikerfilmek zenéjét jegyző Walter Jurmann slágereit énekli egy combo-zenekar kíséretével. Végül még a kiállítások katalógusából is két cím, amely magáért beszél: Művészet és kultúra Luxemburgi Zsigmond korában (Szépművészeti Múzeum), Válogatás a Tretyakov-képtár kincseiből (Ernst Múzeum).

A 26. Budapesti Tavaszi Fesztivál eseményeire munkatársaimmal együtt tisztelettel invitálom Önöket, s köszönöm, hogy velünk együtt örültek a nekünk ítelt magas kitüntetésnek: 2005 októberében a Hans Dietrich Genscher által alapított KulturForum Europa a Budapesti Tavaszi Fesztiválnak adományozta az Európai Kulturális Díjat. A kitüntetéssel az európai országok közötti kapcsolat és tolerancia elmélyítését a kultúra eszközeivel szolgáló tevékenységünket jutalmazták.

Zimányi Zsófia
fesztiváligazgató